

Prilog br. 1.

Nezaposlene osobe

Pravo na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje na teret Službe za zapošljavanje

Član 31. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("Službene novine Federacije BiH", br. 55/00, 41/01, 22/05 i 9/08),

Član 30. i član 137. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12),

PRAVO NA UPLATU DOPRINOSA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE PO ODREDBAMA ZAKONA O POSREDOVANJU U ZAPOSŁJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA MOĐE SE PRIZNATI SAMO ONIM NEZAPOSLENIM OSOBAMA KOJIMA OD MOMENTA PODNOŐENJA ZAHŤJEVA DO ISPUNJAVANJA ZAKONSKIH USLOVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU PO ODREDBAMA ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJA NEDOSTAJE MANJE OD TRI GODINE PENZIJSKOG STAĐA, BEZ OBZIRA DA LI SE RADI O PRIJEVREMENOJ ILI REDOVNOJ STAROSNOJ PENZIJI.

UPLATA DOPRINOSA PO TIM ODREDBAMA NE VRŐI SE ODJEDNOM, NEGO MJESEČNO, A NEZAPOSLENE OSOBE PO TIM ODREDBAMA NEMAJU PRAVO NA „DOKUP“ PENZIJSKOG STAĐA.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja u spisu slijedi da je osporenim aktom odbijena kao neosnovana žalba tuĐiteljice protiv rjeŐenja JU „SluĐbe za zapošljavanje Tuzlanskog kantona“ Tuzla, broj 03-35-279/13, od 07.01.2014. godine, kojim je odbijen njen zahtjev za priznavanje prava na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Iz činjenica predmeta slijedi: da je tuĐiteljica dana 28.06.2013. godine, kao nezaposlena osoba, prvostepenom organu podnijela zahtjev za priznavanje prava na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje; da je u postupku po zahtjevu nespornim utvrđeno da je tuĐiteljica nezaposlena osoba koja je na Birou za zapošljavanje S. prijavljena od 23.05.2007. godine; da je rođena 01.03.1958. godine; da je u vrijeme podnoŐenja zahtjeva imala navrŐenih 55 godina Źivota; da prema uvjerenju Federalnog zavoda za PIO, od 26.12.2013. godine, ima 27 godina i 14 dana penzijskog staĐa; da je na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni organ odbio zahtjev tuĐiteljice pozivom na odredbe člana 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("SluĐbene novine Federacije BiH", br. 55/00, 41/01, 22/05 i 9/08), u vezi sa članom 137. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("SluĐbene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12).

Protiv prvostepenog akta tuĐiteljica je, pozivajući se na razloge koje ponavlja i u tuĐbi, izjavila žalbu tuĐenom, koji je žalbu odbio kao neosnovanu, ocijenivŐi da je prvostepeni akt u svemu pravilan i zakonit.

Imajući u vidu navedene odlučne činjenice koje tuĐiteljica ni tokom upravnog postupka, ni tuĐbom nije osporila, sud je zaključio da osporenim i niĐestepenim aktom nisu povrijeđena njena prava,

niti na zakonu zasnovani neposredni lični interesi, i da je prilikom donošenja prvostepenog rješenja prvostepeni organ pravilno primjenio materijalno pravo, te da činjenice koje se navode u tužbi nisu od uticaja na pravilno rješavanje ove upravne stvari.

Naime, odredbama člana 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da se *penzijsko i invalidsko osiguranje osigurava nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju do tri godine penzijskog staža do sticanja uslova za starosnu penziju, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.*

Prema shvatanju ovog suda navedene odredbe treba tumačiti na način da nezaposlena osoba, kojoj nedostaju do tri godine penzijskog staža do sticanja uslova za starosnu penziju, stiče pravo da joj se, na teret tuženog, ukoliko za to ispunjava sve ostale potrebne uslove, vrši mjesečna uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, i to sve do penzionisanja (osim ukoliko u međuvremenu izgubi svojstvo nezaposlene osobe, ili se zaposli, ili na drugi način stekne mogućnost ostvarivanja prava na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje), a da ne stiče pravo da joj se odjednom izvrši uplata za sav vremenski period staža osiguranja koji joj nedostaje do sticanja uslova za starosnu penziju, što bi se onda, faktički, svodilo na dokup nedostajućeg staža osiguranja.

Ovo jasno slijedi iz samog teksta člana 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, budući da iz tih odredaba vidljivo da se nezaposlenoj osobi osigurava pravo na penzijsko i invalidsko osiguranje, a ne pravo na dokup nedostajućeg staža osiguranja.

S druge strane, odredbama člana 137. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano je da *osiguranik može steći pravo na starosnu penziju i prije navršenih godina života propisanih u stavu 1. ovog člana, odnosno u članu 30. ovog zakona, kad navrší 55 godina života i 30 godina penzijskog staža (žena), odnosno 60 godina života i 35 godina penzijskog staža (muškarac), ali najduže do 31. decembra 2015. godine.*“, dok je odredbama člana 30. istog Zakona propisano da *osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navrší 65 godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža. Osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kada navrší 40 godina penzijskog staža, bez obzira na godine života.*

U konkretnom slučaju, prema nesporno utvrđenom činjeničnom stanju, tužiteljica je u vrijeme podnošenja zahtjeva imala 27 godina i 14 dana penzijskog staža i navršenih 55 godina života, iz čega slijedi da joj je, u momentu podnošenja zahtjeva, tj. na dan 21.10.2013. godine, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, nedostajalo više od tri godine penzijskog staža do sticanja uslova za redovnu starosnu penziju u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Ovo stoga što za redovnu starosnu penziju u momentu podnošenja predmetnog zahtjeva tužiteljica nije ispunjavala minimalne uslove koji su propisani odredbama člana 30. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, jer nije imala navršenih 65 godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža, a nije imala ni navršenih 40 godina penzijskog staža.

Osim toga, tužiteljica u momentu podnošenja zahtjeva nije ispunjavala ni uslove u pogledu dužine penzijskog staža za prijevremenu starosnu penziju, koji uslovi su propisani odredbama člana 137. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, jer u momentu podnošenja predmetnog zahtjeva nije imala 30 godina penzijskog staža (žena), niti je te uslove objektivno mogla ispuniti do 31. decembra 2015. godine, do kojeg dana se po tim zakonskim odredbama najkasnije može ostvariti pravo prijevremenu penziju iz tog člana.

S obzirom da je odredbama člana 137. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano da osiguranik pravo na prijevremenu starosnu penziju, uz ispunjavanje uslova iz tog člana, može steći najduže do 31. decembra 2015. godine, to znači da je predmetni zahtjev za uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje po odredbama člana 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, mogao biti osnovan samo u slučaju da je postojala objektivna mogućnost da tužiteljica od momenta podnošenja zahtjeva, pa do 31. decembra 2015. godine, navrší 30 godina penzijskog staža.

Međutim, prema stanju u spisu, od momenta podnošenja zahtjeva, tj. od 28.06.2013. godine, pa do 31.12.2015. godine (s obzirom na do tada ukupno ostvareni staž), tužiteljica bi navršila manje od 30 penzijskog staža, iz čega dalje slijedi da do 31. decembra 2015. godine, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, tužiteljica objektivno nije mogla ispuniti uslov ni za prijevremenu penziju u pogledu dužine penzijskog staža (minimum 30 godina penzijskog staža), zbog čega su, po shvatanju ovog suda, tužena strana i prvostepeni organ, pravilnom primjenom navedenih zakonskih

odredaba, pravilno ocijenili da tužiteljica ne ispunjava uslove za priznavanje predmetnog prava na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Sud posebno primjećuje da se u tužbi pogrešno interpretiraju odredbe člana 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, jer se ističe kako je tim odredbama regulisano da će se nezaposlenoj osobi, kojoj nedostaje do tri godine do sticanja uslova za starosnu penziju, po tim odredbama „*dokupiti staža*“.

Međutim, navedenim odredbama uopšte nije predviđeno da se nezaposlenim osoba vrši „*dokup staža*“, nego da im se (ukoliko ispunjavaju uslove iz tog člana i Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju) *osigurava „penzijsko i invalidsko osiguranje“*.

Ovo stoga što se kod „*dokupa staža*“ osiguraniku jednokratno vrši dokup penzijskog staža za određeni vremenski period (bilo u prošlosti, bilo u budućnosti), dok se u konkretnom slučaju osiguraniku osigurava uplata (mjesečnih) doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za određeni budući period, koji ne može biti duži od tri godine.

Pored toga, sud posebno napominje da ni odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12), nije propisano, niti je predviđena mogućnost bilo kog vida dokupa staža.

Stoga, imajući u vidu sam zakonski sadržaj odredaba člana 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, sud nije našao da se te odredbe mogu interpretirati na način na koji se to čini u tužbi, zbog čega smatra da navodi tužbe da tužiteljici treba izvršiti „*dokup staža*“, i to retroaktivno (za period od 21.11.2009. do 07.11.2012. godine), nemaju pravno uporište ni u odredbama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, ni u odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Tvrđnje tužbe da je prvostepeni organ nekim licima priznao pravo na „*dokup staža*“, i to retroaktivno, sud je ocijenio pravno irelevantnim, s obzirom da bi to, ukoliko je tačno, značilo da je u tim predmetima došlo do nepravilne primjene materijalnog prava, koja ne može rezultirati uspostavljanjem nezakonite precedentne upravne i sudske prakse u drugim predmetima.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 012170 14 U, od 09.10.2014. godine, koja je potvrđena odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine donesenom u predmetu broj AP 5347/14, od 01.02.2017. godine)

Prilog br. 2.

Saglasnost jednog organa za donošenje rješenja drugog organa

Izbor direktora škole

Član 202. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99),

Član 8. i 25. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05)

KAD JE U ZAKONU ILI NA ZAKONU ZASNOVANOM PROPISU ODREĐENO DA RJEŠENJE DONOSI JEDAN ORGAN, UZ SAGLASNOST DRUGOG ORGANA, STRANKA KOJOJ JE USKRAĆENO DAVANJE SAGLASNOSTI MOŽE ŽALBOM U UPRAVNOM POSTUPKU I TUŽBOM U UPRAVNOM SPORU POBIJATI SAMO KONAČNO RJEŠENJE KOJE JE DONIJETO NA OSNOVU USKRAĆIVANJA SAGLASNOST. TAKVA SAGLASNOST NIJE SAMOSTALAN UPRAVNI AKT, NITI AKT KOJI SE MOŽE POBIJATI POSEBNOM ŽALBOM.

SVOJA EVENTUALNO POVRIJEĐENA PRAVA ZBOG NEDAVANJA SAGLASNOSTI ZA IZBOR DIREKTORA ŠKOLE OSOBA KOJA JE KONKURISALA ZA TO MJESTO

MOŽE ŠTITITI SAMO U RADNOM SPORU, U REDOVNOM PARNIČNOM POSTUPKU, I TO PROTIV KONAČNE ODLUKE O IZBORU DIREKTORA.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja spisa slijedi da je pobijanim rješenjem broj 03 0 U 000487 07 U, od 13.11.2009. godine, ovaj sud, na osnovu odredaba člana 25. stav 1. tačka 2., u vezi sa članom 8. stav 1. i 2., Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05), odbacio tužbu za pokretanje upravnog spora, kojom je tužiteljica tražila da sud presudom poništi osporeni akt tuženog Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK, broj: 10/1-34-3570/07, od 04.06.2007. godine, koji predstavlja odgovor tužiteljici na primjedbe koje je tužiteljica iznijela u svom dopisu od 17.05.2007. godine, koje se odnose na: 1. imenovanje S. S. na mjesto direktora JU „M.s.e.h.š“ L., 2. nedobijanje saglasnosti na ime tužiteljice imenovanje na mjesto direktora te škole, i 3. na rješenje o utvrđivanju plate tužiteljice kao zaposlenika te škole, a u kojem odgovoru je tuženi dao svoje mišljenje u vezi sa pomenutim primjedbama tužiteljice, nakon čega je tužiteljica protiv tog akta ovom sudu podnijela tužbu za pokretanje upravnog spora, označavajući taj akt kao konačan upravni akt.

Dalje slijedi da je, prije donošenja pomenutog akta koji se pobija predmetnom tužbom, tuženi donio akt broj 10/1-34-2474-1/07, od 08.05.2007. godine, kojim da je Školskom odboru naprijed navedene škole dao saglasnost za izbor i imenovanje direktora škole za pet lica čija imena se navode u izreci tog akta, s tim da tužiteljici tim aktom nije data saglasnost za isti izbor, sa obrazloženjem da nema pet godina radnog iskustva u nastavi na pedagoško-psihološkim poslovima poslije sticanja odgovarajuće stručne spreme.

Odlučujući o tužbi ovaj sud je donio rješenje koje se pobija predmetnim zahtjevom za vanredno preispitivanje, kojim rješenjem je tužbu odbacio ističući da je odredbama člana 8. Zakona o upravnim sporovima propisano da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta, a da je upravni akt onaj akt kojim nadležno tijelo rješava o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca ili pravne osobe u nekoj upravnoj stvari, te da je sud zaključio da se u konkretnom slučaju predmetna stvar ne može smatrati kao upravnopravni nego kao klasičan građansko-pravna stvar, odnosno da je u pitanju radnopravni odnos.

Pored toga, odbacivanje tužbe sud je obrazložio i ocjenom da ni akt tužene strane broj: 10/1-34-2474-1/07, od 08.05.2007.godine, nije upravni akt, jer predstavlja saglasnost, a da takav akt u upravnom postupku nije upravni akt shodno odredbama člana 202. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99), s obzirom da takav akt po svojoj pravnoj prirodi nije samostalan akt, već samo bitni element u postupku donošenja akta kojim se rješava određeni zahtjev stranke, odnosno da se tim aktom ne odlučuje o pravima i obavezama stranke, nego da se tek eventualnim upravnim ili radnopravnim aktom, naknadno odlučuje u toj upravnoj ili u radnopravnoj stvari, zbog čega se akt u kome se daje ili uskraćuje saglasnost, može sa uspjehom napadati samo po okončanju upravnog ili radnopravnog postupka korištenjem pravnih lijekova protiv upravnog, odnosno radnopravnog akta koji je donesen u tom postupku, te da, pošto je iz osporenih akata i spisa predmeta očigledno da se radi o radnopravnom postupku, tj. prijavi na konkurs za izbor direktora, to znači da je tužiteljica svoja povrijeđena prava zbog nedavanja saglasnosti mogla štititi samo u redovnom parničnom postupku u radnom sporu.

Imajući u vidu navedene odlučne činjenice koje podnosilac zahtjeva za vanredno preispitivanje ni tokom upravnog postupka, ni tokom upravnog spora, a ni u samom zahtjevu za vanredno preispitivanje, nije doveo u pitanje, ovo vijeće je zaključilo da je prilikom donošenja pobijanog rješenja ovaj sud pravilno primjenio procesno i materijalno pravo i da tim rješenjem nisu povrijeđena prava, niti na zakonu zasnovani neposredni lični interesi tužiteljice.

Naime, odredbama člana 8. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 9/05) propisano je:

“Upravni spor može se voditi samo protiv upravnog akta.

Upravni akt, u smislu ovog Zakona, jeste akt kojim nadležni organ iz člana 4. ovog Zakona rješava o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari.”, dok je odredbama člana 202. st. 1., 2. i 5. Zakona o upravnom postupku (Službene novine Federacije BiH” broj 2/98 i 48/99), propisano:

„(1) Kad je u zakonu ili na zakonu utemeljenom propisu određeno da rješenje donosi jedan organ u saglasnosti sa drugim organom, organ koji donosi rješenje sastavlja rješenje i šalje ga sa spisima predmeta na saglasnost drugom organu, koji može dati saglasnost potvrdom na samom rješenju ili posebnim aktom. U takvom slučaju rješenje je doneseno kad je drugi organ dao saglasnost, a smatra se aktom organa koji je donio rješenje.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka, organ koji donosi rješenje sastavlja i šalje ga sa spisima predmeta na saglasnost drugom organu, koji može dati saglasnost potvrdom na samom rješenju ili posebnim aktom. U takvom slučaju rješenje je doneseno kad je drugi organ dao saglasnost, a smatra se aktom organa koji je donio rješenje.

(5) Organ čija je saglasnost ili mišljenje, odnosno potvrda ili odobrenje potrebno za donošenje rješenja, dužan je saglasnost ili mišljenje, odnosno potvrdu ili odobrenje dati u roku od 15 dana od dana kada mu je zatraženo, ako posebnim propisima nije određen drugi rok. Ako taj organ u tom roku ne izda svoj akt i ne dostavi ga organu koji donosi rješenje, kojim daje ili odbija saglasnost, potvrdu ili odobrenje, odnosno mišljenje, smatra se da je dao saglasnost, potvrdu ili odobrenje, odnosno mišljenje, a ako ne da nikakvo izjašnjenje, nadležni organ može donijeti rješenje i bez pribavljene saglasnosti ili mišljenja, odnosno potvrde ili odobrenja, ako posebnim propisima nije drugačije određeno.“

Iz sadržine odredaba člana 8. Zakona o upravnim sporovima vidljivo je da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta, a da upravni akt, u smislu tog Zakona, jeste akt kojim nadležni organ rješava o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari, a u konkretnom slučaju iz sadržine osporenog akta i predmetne saglasnosti, koja se tužbom tretira kao prvostepeni upravni akt, nije odlučivalo o pravima ili obavezama tužiteljice.

Međutim, čak i kada bi se osporeni akt i pomenuta saglasnost mogli smatrati upravnim aktima, tužba i dalje ne bi bila dopuštena, jer ti akti nisu doneseni u upravnoj, nego radno-upravnoj stvari.

Pored toga, kada bi se predmetna saglasnost smatrala aktom iz člana 202. st. 1., Zakona o upravnom postupku, ni tada takvu saglasnost ne bi bilo moguće tretirati kao samostalan upravni akt protiv kojeg je dopuštena žalba, odnosno vođenje upravnog postupka i upravnog spora, budući da je tim odredbama propisano da u slučaju kada je u zakonu ili na zakonu utemeljenom propisu određeno da rješenje donosi jedan organ u saglasnosti sa drugim organom, organ koji donosi rješenje sastavlja rješenje i šalje ga sa spisima predmeta na saglasnost drugom organu, koji može dati saglasnost potvrdom na samom rješenju ili posebnim aktom, te da je u takvom slučaju rješenje doneseno kad je drugi organ dao saglasnost, a smatra se aktom organa koji je donio rješenje, s tim da se, ukoliko organ čija je saglasnost potrebna za donošenje rješenja istu ne bude dao u roku od 15 dana od dana kada mu je zatraženo, ako posebnim propisima nije određen drugi rok, i ne dostavi je organu koji donosi rješenje, smatra da je dao saglasnost, a ako ne da nikakvo izjašnjenje, nadležni organ može donijeti rješenje i bez pribavljene saglasnosti, ako posebnim propisima nije drugačije određeno, što praktično znači da stranka kojoj je uskraćena saglasnost može žalbom u upravnom postupku i tužbom u upravnom sporu pobijati samo konačno rješenje koje je donijeto na osnovu uskraćivanja takve saglasnosti, a da se saglasnost kao akt ne može pobijati posebnom žalbom (u takvom slučaju

postupak pribavljanja i davanja saglasnosti vodi se po službenoj dužnosti, i u tom postupku stranka uopšte i ne učestvuje, niti joj se saglasnost kao akt dostavlja).“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 00487 11 Uvp 2, od 21.11.2011. godine)

Prilog br. 3.

Porezi

Obveznik poreza na promet nepokretnosti u slučaju kada je prodaja obavljena u izvršnom postupku i kada je dogovoreno da porez plati kupac

Član 7. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 11/01, 13/01 i 13/03)

OBVEZNIK POREZA NA PROMET NEPOKRETNOSTI UVIJEK JE PRODAVAC NEPOKRETNOSTI, PA I U SLUČAJU KADA SE PRODAVAC NEPOKRETNOSTI SA KUPCEM DOGOVORI DA ĆE OBAVEZU PLAĆANJA POREZA NA PROMET IZVRŠITI KUPAC, JER PORESKI OBVEZNICI SVOJOM VOLJOM, ODNOSNO UGOVORNIM I DRUGIM ODNOSIMA, NE MOGU MIJENJATI, DEROGIRATI ILI SUSPENDOVATI ZAKONSKE ODREDBE.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja u spisu slijedi da je osporenim aktom odbijena žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Porezne uprave – Kantonalnog poreznog ureda Tuzla broj 10-3-05-05-1-541/09, od 24.11.2009. godine, kojim je odbijena žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Kantonalnog poreznog ureda Tuzla – Ispostava G. broj 10-3/3-15-4-3807/09, od 07.10.2009. godine.

Iz činjenica predmeta slijedi: da je u postupku prinudnog izvršenja kod Opštinskog suda u G. u predmetu broj 028 Ip 009754 Ip, došlo do prodaje tužiočevih nekretnina kupcu Doo „G.“ G. za iznos od 430.000,00 KM; da je tužiocu, kao prodavcu nekretnina, po osnovu poreza na promet nepokretnosti pomenutim prvostepenim rješenjem utvrđena obaveza u iznosu od 21.500,00 KM, iako je kupoprodajnim ugovorom koji je zaključen povodom te kupoprodaje dogovoreno da će obavezu plaćanja poreza na promet nepokretnosti izvršiti kupac.

Imajući u vidu izloženo, ovaj sud smatra da su organi uprave potpuno i pravilno utvrdili odlučne činjenice i na utvrđeno činjenično stanje pravilno primjenili materijalno pravo.

Naime, odredbama člana 7. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava (Službene novine Tuzlanskog kantona broj 11/01, 13/01 i 13/03) propisano je *da je obveznik poreza na promet nepokretnosti i prava prodavac nepokretnosti odnosno prava.*

Prema tome, iz navedenih zakonskih odredaba očigledno je da je obveznik poreza na promet nepokretnosti uvijek prodavac nepokretnosti, pa i u slučaju kada se prodavac nepokretnosti sa kupcem dogovori da će obavezu plaćanja poreza na promet izvršiti kupac, zbog čega sud smatra neosnovanim prigovore tužbe u kojima tvrdi da je prema odredbama Zakona o prometu nepokretnosti i prava obveznik poreza na prvom mjestu prodavac – ako se o tome stranke nisu drugačije dogovorile.

Sud smatra da su odredbe člana 7. Zakona o prometu nepokretnosti i prava, kojima je propisano ko se smatra poreznim obveznikom, imperativne prirode, tj. da su pravno obavezujuće i da ih poreski obveznici svojom voljom, odnosno ugovornim i drugim odnosima, ne mogu mijenjati, derogirati ili suspendovati, zbog čega dogovori poreskog obveznika sa kupcem nepokretnosti o preuzimanju obaveze plaćanja tog poreza, ne mogu izmijeniti činjenicu da je obveznik poreza i dalje prodavac nepokretnosti, s tim što je tužilac, u slučaju izbjegavanja kupca da ispuni preuzetu obavezu plaćanja predmetnog poreza, imao priliku i mogućnost da svoja eventualno povrijeđena prava pokuša ostvariti izvan upravnog postupka i upravnog spora (tj. tužbom u redovnom parničnom postupku).“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 005702 10 U, od 19.01.2012. godine)

PRILOZI ZA ČASOPIS „SUDSKA PRAKSA“

Prilog br. 1.

Princip vremenskog važenja zakona

Pravo na starosnu penziju u slučaju kada je zahtjev podnesen u vrijeme važenja ranijeg, a rješenje doneseno u vrijeme važenja novog zakona

Član 21. Zakon o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SFRJ", br. 23/82, 77/82, 75/85, 8/87, 65/87, 87/89, 44/90 i 84/90),

Član 30. i 143. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12)

ZBOG VREMENSKOG PRINCIPA VAŽENJA ZAKONA, UPRAVNI ORGANI DUŽNI SU O ZAHTJEVU STRANKE ODLUČIVATI PRIMJENOM PROPISA KOJI SU BILI NA SNAZI U VRIJEME PODNOŠENJA ZAHTJEVA, UKOLIKO POSEBNIM ZAKONOM NIJE DRUGAČIJE PROPISANO.

Iz obrazloženja:

„Odredbama člana 30. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano je da „osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navršši 65 godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža“ ili „kada navršši 40 godina penzijskog staža, bez obzira na godine života“, dok je odredbama člana 137. istog Zakona propisano da „osiguranik može steći pravo na starosnu penziju i prije navršenih godina života propisanih u članu 30. ovog zakona, kad navršši 55 godina života i 30 godina penzijskog staža (žena), odnosno 60 godina života i 35 godina penzijskog staža (muškarac), ali najduže do 31. decembra 2015. godine“.

S obzirom na činjenicu da je predmetni zahtjev podnesen dana 17.08.1995. godine, sud smatra da je prvostepeni organ primjenio pogrešno materijalno pravo, odnosno da je, zbog vremenskog principa važenja zakona, o zahtjevu tužioca bio dužan odlučivati primjenom propisa koji su bili na snazi u vrijeme podnošenja zahtjeva, a u konkretnom slučaju primjenom odredaba Zakona o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SFRJ", br. 23/82, 77/82, 75/85, 8/87, 65/87, 87/89, 44/90 i 84/90), i Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni list SRBiH“, br. 38/90 i 22/91 i 24/92), a ne odredaba Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12), koji je donesen tri godine nakon podnošenja zahtjeva.

Ovo tim prije što je odredbama člana 143. pomenutog federalnog Zakona izričito propisano da će se postupak za ostvarivanje prava koji je pokrenut po zahtjevu prije stupanja na snagu ovog Zakona, okončati po odredbama ovog Zakona samo ako je to za osiguranika povoljnije, a u konkretnom slučaju primjena tog Zakona za tužioca je nepovoljnija zbog strožih uslova u pogledu godina života potrebnih za ostvarivanje prava na starosnu penziju, jer je tim Zakonom kao uslov predviđeno 65 godina života, dok je ranijim Zakonom bilo predviđeno 60 godina života (za muškarce).“

(Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 014111 15 U, od 19.07.2017. godine)

Prilog br. 2.

Primjena međunarodnih sporazuma o socijalnim pravima u slučaju kada je penzijski staž u stranoj državi ostvaren do 06.04.1992. godine.

Član 3. Sporazuma između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Savezne Republike Njemačke o socijalnom osiguranju ("Službeni list SFRJ" - Međunarodni ugovori, broj 9/69)

UKOLIKO JE PENZIJSKI STAŽ NA PODRUČJU STRANE DRŽAVE OSTVAREN DO 06.04.1992. GODINE, SPORAZUM O SOCIJALNOM OSIGURANJU KOJI JE TA DRŽAVA ZAKLJUČILA SA BIVŠOM SFR JUGOSLAVIJOM, U POGLEDU PRAVA PO OSNOVU STAŽA OSTVARENOG NA PODRUČJU BOSNE I HERCEGOVINE, PRIMJENJUJE SE NE SAMO NA LICA KOJA SU U DANAŠNJE VRIJEME DRŽAVLJANI BOSNE I HERCEGOVINE, NEGO I NA SVA LICA KOJA SU DO 06.04.1992. GODINE BILA DRŽAVLJANI SVIH OSTALIH REPUBLIKA KOJE SU NASTALE RASPADOM NEKADAŠNJE SFR JUGOSLAVIJE.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja u spisu slijedi da je postupak za ostvarivanje prava na srazmjernu starosnu penziju pokrenut putem inostranog nosioca osiguranja po zahtjevu tužioca od 17.08.1995. godine; da je rođen 20.08.1933. godine; da je 60 godina života napunio 20.08.1993. godine; da je srbijanski državljanin; da u Bosni i Hercegovini ima penzijskog staža ostvarenog u vremenskom periodu od 11.07.1951. do 04.05.1971. godine, što sa prekidima iznosi 08 godina, 08 mjeseci i 07 dana; da u Republici Srbiji ima penzijskog staža ostvarenog u vremenskom periodu od 11.07.1951. do 04.05.1971. godine, što sa prekidima iznosi 08 godina, 08 mjeseci i 07 dana; da u Saveznoj Republici Njemačkoj ima penzijskog staža ostvarenog u vremenskom periodu od 07.05.1971. do 31.07.1995. godine, što sa prekidima iznosi 291 mjesec, odnosno 24 godine i 3 mjeseca, a u periodu do 06. aprila 1992. godine u trajanju od 251 mjesec, odnosno 20 godina i 11 mjeseci.

Prvostepeni organ je, s obzirom da je tužilac u današnje vrijeme državljanin Republike Srbije, ocijenio da se Sporazum o socijalnom osiguranju sa SR Njemačkom odnosi samo na državljane država ugovornica, i da se tužiocu kao uslov za penziju u pogledu penzijskog staža ne može uzeti staž ostvaren u SR Njemačkoj, nego samo staž ostvaren u BiH, zbog čega je zaključio da tužilac nije stekao pravo na starosnu penziju ni prema odredbama tog Sporazuma, ni prema odredbama članova 30. i 137. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH broj 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09, 55/12), pa je zahtjev tužioca odbio kao neosnovan.

Protiv prvostepenog rješenja tužilac je podnio žalbu tuženom, koji je istu odbio kao neosnovanu, ocijenivši da je prvostepeno rješenje u svemu pravilno i zakonito.

Imajući u vidu izloženo, sud cijeni da je materijalno pravo u ovoj upravnoj stvari nepravilno primjenjeno, da je, s tim u vezi, i činjenično stanje u prvostepenom postupku nepotpuno i nepravilno utvrđeno u pogledu činjenica odlučnih za zakonito i pravilno rješavanje ove upravne stvari, te da su bitno povrijeđena pravila upravnog postupka, zbog čega je oba akta potrebno poništiti.

Odredbama člana 3. Sporazuma između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Savezne Republike Njemačke o socijalnom osiguranju ("Službeni list SFRJ" - Međunarodni ugovori, broj 9/69 – u daljem tekstu Sporazum), propisano je da *ukoliko ovim sporazumom nije drukčije određeno, u primjeni pravnih propisa jedne države ugovornice izjednačeni su sa njenim državljanima:*

a) državljani druge države ugovornice, b) izbjeglice u smislu člana 1. Konvencije o pravnom položaju izbjeglica od 28. jula 1961, v) ostala lica u pogledu prava koje ona izvode od nekog državljanina jedne države ugovornice, ako prebivaju na području jedne od država ugovornica, dok je odredbama člana 25. stav 1. istog Sporazuma propisano da, ako na osnovu pravnih propisa obiju država ugovornica postoji vrijeme osiguranja koje se uračunava za sticanje prava na davanje prema pravnim propisima koje treba primijeniti, uzima se u obzir i vrijeme osiguranja koje se prema pravnim propisima druge države ugovornice uračunava ukoliko se ne odnosi na isti period.

Navedeni Sporazum nije potpisan između Bosne i Hercegovine i SR Njemačke, nego između SFR Jugoslavije i SR Njemačke, ali ga je nakon izdvajanja iz SFR Jugoslavije preuzela i Bosna i Hercegovina, zbog čega sud smatra pogrešnim pravno shvatanje tuženog i prvostepenog organa da se isti primjenjuje isključivo na državljane Bosne i Hercegovine i da se ne može primjeniti na današnje državljane Republike Srbije.

Suprotno tom shvatanju, sud smatra da se isti Sporazum primjenjuje ne samo na državljane Bosne i Hercegovine, nego i na državljane svih današnjih republika koje su nastale na teritoriji nekadašnje SFR Jugoslavije, uključujući i današnje državljane Republike Srbije, ali samo pod uslovom da se radi o penzijskom stažu koji je na području SR Njemačke ostvaren do 06.04.1992. godine.

Stoga, imajući u vidu činjenicu koja proizilazi iz akta njemačkog nosioca osiguranja, da je tužilac u vremenskom periodu do 06.04.1992. godine, u Saveznoj Republici Njemačkoj ostvario penzijski staž u trajanju od 20 godina i 11 mjeseci, sud je ocijenio da činjenica da je tužilac u današnje vrijeme državljanin Republike Srbije nije smetnja za primjenu navedenog Sporazuma na ostvarivanje njegovog prava na srazmjerni dio penzije za penzijski staž ostvaren u Bosni i Hercegovini, budući da se radi o penzijskom stažu i pravima na penzijsko i invalidsko osiguranje koji su ostvareni do 06.04.1992. godine, tj. u vrijeme kada se Bosna i Hercegovina nalazila u sastavu bivše SFR Jugoslavije, kada se Sporazum primjenjivao na sve stanovnike bivše SFR Jugoslavije i kada je tužilac bio državljanin te države.

Okolnost da je, nakon što je tužilac ispunio propisani uslov za ostvarivanje prava na starosnu penziju u pogledu dužine trajanja penzijskog staža, došlo do statusnih državnih promjena poslije kojih je SR Bosna i Hercegovina postala samostalna država, po shvatanju suda ne bi smjela dovesti do gubitka tužiočevih prava po osnovu starosne penzije, budući da su i sve uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje izvršene do izdvajanja Bosne i Hercegovine iz bivše SFR Jugoslavije.“

(Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 014111 15 U, od 19.07.2017. godine)

PRILOZI ZA ČASOPIS „SUĐSKA PRAKSA“ 300817

Prilog br. 1.

Mjesna nadležnost

Novčana podrška po modelu poticaja u poljoprivrednoj proizvodnji u postupcima provedenim po federalnom Zakonu o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju

Član 28. stav 6. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju ("Službene novine Federacije BiH", br. 42/10),

ZA ODLUČIVANJE O TUŽBAMA ZA POKRETANJE UPRAVNOG SPORA U UPRAVNOJ STVARI OSTVARIVANJA PRAVA NA NOVČANU PODRŠKU PO MODELU POTICAJA ZA POLJOPRIVREDNU PROIZVODNJU, UKOLIKO JE UPRAVNI POSTUPAK VOĐEN PO ODREDBAMA FEDERALNOG ZAKONA O NOVČANIM PODRŠKAMA U POLJOPRIVREDI I RURALNOM RAZVOJU, ISKLJUČIVO JE MJESNO NADLEŽAN KANTONALNI SUD U SARAJEVU.

Iz obrazloženja:

„Protiv osporenog akta tužilac je putem punomoćnika dana 30.12.2013. godine ovom sudu podnio tužbu za pokretanje upravnog spora.

U toku prethodnog ispitivanja tužbe sud je utvrdio da nije nadležan za postupanje, jer je odredbama člana 28. stav 6. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju ("Službene novine Federacije BiH", br. 42/10), propisano da Federalno ministarstvo poljoprivrede

donosi konačno rješenje kojim odlučuje o zahtjevima koji su pristigli kao neblagovremeni, nepotpuni ili neosnovani, da protiv rješenja Federalnog ministarstva poljoprivrede nije dopuštena žalba, ali da se može pokrenuti upravni spor tužbom kod Kantonalnog suda u Sarajevu.

S obzirom da je navedenim odredbama Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, kao lex specijalis materijalnog zakona, za postupanje po ovakvim tužbama propisana isključiva nadležnost Kantonalnog suda u Sarajevu, Kantonalni sud u Tuzli nije u mogućnosti postupati po takvim tužbama.

Ovo bez obzira na pouku o pravnom lijeku koja je tužiocu data u osporenom aktu (kojom se navodi da se protiv osporenog akta može pokrenuti upravni spor tužbom kod nadležnog kantonalnog suda prema sjedištu prvostepenog organa), jer se pogrešnom uputom o pravnom lijeku ne može izmijeniti nadležnost suda koja je propisana zakonom.“

(Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 011793 13 U od 13.01.2014. godine, potvrđeno rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH 09 0 U 020261 14 R, od 10.04.2014. godine, koje je donoseno prilikom odlučivanja o negativnom sukobu mjesne nadležnosti između Kantonalnog suda u Tuzli i Kantonalnog suda u Sarajevu)

PRILOZI ZA ČASOPIS „SUDSKA PRAKSA“ 260116

Prilog br. 1.

Poreske olakšice

Troškovi lizinga za kupovinu putničkog automobila od strane advokata

Član 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12)

IZDACI ADVOKATA NA IME LIZINGA ZA KUPOVINU PUTNIČKOG AUTOMOBILA NE MOGU SE PRIZNATI KAO RASHOD U CILJU OSTVARIVANJA POREZNIH OLAKŠICA NA DOHODAK.

Iz obrazloženja:

„Odluku organa uprave je kao pravilnu i zakonitu, prihvatio i ovaj sud u upravnom sporu u kome je donijeta presuda koja se pobija predmetnim zahtjevom za vanredno preispitivanje, cijeneći da se ista zasniva na potpuno i pravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni odredaba Zakona o kantonalnim porezima i Pravilnika o primjeni odredaba Zakona o kantonalnim porezima.

U obrazloženju presude, sud je, pored ostalog, naveo i pravni stav da su osnovna sredstva koja koriste lica koja ličnim radom obavljaju samostalnu djelatnost ona sredstva bez kojih nije moguće obavljanje određene samostalne ili druge djelatnosti, te da odredbama [Zakona o advokaturi Federacije BiH \("Službene novine Federacije BiH", broj: 40/02, 29/03, 18/05, 68/05\)](#), nije predviđeno da putnički automobil predstavlja osnovno sredstvo za rad advokata, niti je tim odredbama posjedovanje putničkog automobila propisano kao uslov za obavljanje advokatske djelatnosti, iz čega sud zaključuje da putnički automobil ne predstavlja nužno potrebno, tj. osnovno sredstvo bez čijeg korištenja nije moguće obavljanje advokatske djelatnosti, i to pogotovo što tužilac, kao fizičko lice, ima mogućnost da za obavljanje advokatske djelatnosti koristi vlastiti putnički automobil, kao što to čine i druga fizička lica koja obavljaju određenu samostalnu djelatnost (kao što su npr. notari) kojima putnički automobil nije neposredno osnovno sredstvo rada (za razliku od fizičkih lica kojima putnički automobil predstavlja neposredno osnovno sredstvo rada bez kojeg se određena djelatnost ne može uopšte obavljati, kao što su npr. taksisti).

U toj presudi sud je takođe zaključio da izdaci za nabavku putničkog automobila ne predstavljaju rashode koji se poreskim obveznicima priznaju u smislu odredaba člana 17. st. 5. i 6. i

člana 20. Zakona o kantonalnim porezima, s obzirom da se ne radi o izdacima koji su neposredno ostvareni u cilju sticanja, osiguranja i očuvanja prihoda, odnosno o izdacima koji su neposredno vezani uz ostvarivanje dohotka, zbog čega je ocijenio da se nisu stekli uslovi da se ti izdaci priznaju tužiocu kao rashodi u smislu odredaba člana 17. st. 5. i 6. Zakona o kantonalnim porezima, te da se nisu stekli uslovi iz člana 8. st. 6. tačka 3. Zakona o kantonalnim porezima da se u konkretnom slučaju uplaćena sredstva po osnovu Ugovora o lizingu priznaju kao poreska olakšica iz tog člana, zbog čega je tužbu odbio kao neosnovanu.

Imajući u vidu izloženo, sud smatra da u ovoj upravnoj stvari nije bilo nepravilne primjene materijalnog prava na koju se ukazuje u zahtjevu.

Naime, sud je u presudi koja se osporava predmetnim zahtjevom dao jasne i razumljive razloge koji se tiču pravilne primjene materijalnog prava, koje kao pravilne prihvata i ovo vijeće.

Čak šta više, iz razloga datih u obrazloženju presude koja se pobija predmetnim zahtjevom vidljivo je da po shvatanju ovog suda tužilac ne bi imao pravo na priznavanje predmetnih troškova čak i u slučaju da je predmetni ugovor o operativnom lizingu evidentiran kod Poreske uprave, s obzirom da se radi o izdacima koji nisu nužni za obavljanje advokatske djelatnosti, niti predstavljaju uslov za njihovo obavljanje.

Ovo tim prije što se tužilac u obavljanju advokatske djelatnosti može služiti i sredstvima javnog prevoza, kao i vlastitim putničkim automobilom (i u tu svrhu naplaćivati naknadu troškova postupka u koju je uključena i amortizacija vozila), a ukoliko bi predmetni automobil služio u službene svrhe, ne postoji način da se razluči njegova upotreba u privatne svrhe, odnosno za lične potrebe tužioca i druge svrhe koje ne podrazumijevaju obavljanje advokatskih poslova.“

(Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 003176 10 U, od 23.12.2011. godine, koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda FBiH broj 03 0 U 003176 13 Uvp 2, od 18.04.2013. godine, koja je potvrđena odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine donesenom u predmetu broj AP 2784/13, od 17.02.2016. godine)

Prilog br. 2.

Porodična penzija

Prava lica iz vanbračne zajednice i lica čiji je brak sa osiguranikom razveden

Član 8. st. 6. tačka 3., član 17. st. 5. i 6. i član 20. Zakona o kantonalnim porezima („Službene novine TK-a“, broj 4/04)

VANBRAČNI DRUG OSIGURANIKA NEMA PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU POSLIJE SMRTI OSIGURANIKA.

BRAČNI DRUG IZ RAZVEDENOG BRAKA IMA PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU POSLIJE SMRTI OSIGURANIKA SAMO AKO MU JE SUDSKOM ODLUKOM UTVRĐENO PRAVO NA IZDRŽAVANJE.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja u spisu slijedi da je osporenim aktom odbijena žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja Kantonalne administrativne službe, kojim je kao neosnovana odbijen njen zahtjev za priznavanje prava na porodičnu penziju, i to zbog neispunjavanja uslova iz člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06 i 4/09).

Dalje slijedi da je prvostepeno rješenje donijeto nakon što je u postupku utvrđeno da je tužiteljica dana 23.11.2009. godine podnijela zahtjev za ostvarivanje prava na porodičnu penziju iza

smrti osiguranika H. M., kao bračnog druga tužiteljice iz braka razvedenog presudom Osnovnog suda u T. broj P. 1761/88, od 09.05.1989. godine, kojom tužiteljici nije utvrđeno pravo na izdržavanje.

Imajući u vidu navedene odlučne činjenice koje tužiteljica ni tokom upravnog postupka, ni tužbom nije uopšte osporila, ovaj sud je zaključio da osporenim i nižestepenim aktom nisu povrijeđena prava, niti na zakonu zasnovani neposredni lični interesi tužiteljice, i da je prilikom donošenja prvostepenog rješenja prvostepeni organ utvrdio sve relevantne činjenice od kojih zavisi pravilno rješavanje ove upravne stvari, te da je na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primjenio materijalno pravo.

Naime, odredbama člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06 i 4/09), propisano je:

„Porodičnu penziju mogu ostvariti članovi porodice: bračni drug; djeca rođena u braku, van braka, usvojena, pastorcad koju je osiguranik izdržavao, unucad i druga djeca bez roditelja koju je osiguranik izdržavao do svoje smrti. Porodičnu penziju može ostvariti i bračni drug iz razvedenog braka, ako mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdržavanje.“

U konkretnom slučaju nesporno je utvrđeno da je brak između tužiteljice i pomenutog osiguranika razveden navedenom presudom i da tom presudom tužiteljici nije utvrđeno pravo na izdržavanje, iz čega proizilazi da su tužena strana i prvostepeni organ pravilno zaključili da tužiteljica ne ispunjava uslove iz člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju za ostvarivanje prava na porodičnu penziju, s obzirom da prema tim odredbama porodičnu penziju može ostvariti bračni drug iz razvedenog braka, samo ako mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdržavanje.

S obzirom da Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju (koji predstavlja lex specialis zakon po pitanju ostvarivanja prava na porodičnu penziju), nije predviđena mogućnost da vanbračni drug ostvari pravo na porodičnu penziju, to se po ocjeni ovog suda tužiteljica neosnovano poziva na vanbračnu zajednicu sa osiguranikom, kao i na primjenu odredaba Porodičnog Zakona ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05 i 41/05).“

(Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 005953 10 U, od 13.03.2012. godine, potvrđena presudom 03 0 U 005953 10 Uvp, od 11.01.2013. godine, donesene po zahtjevu tužiteljice za vanredno preispitivanje)

Prilog br. 3.

Aktivna legitimacija u upravnom sporu

Pravo kantonalnog tužilaštva na podnošenje tužbe za pokretanje upravnog spora

Član 2. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“ br. 9/05)

KANTONALNO TUŽILAŠTVO NIJE AKTIVNO LEGITIMISANO ZA PODNOŠENJE TUŽBE ZA POKRETANJE UPRAVNOG SPORA, UKOLIKO U UPRAVNOM POSTUPKU NIJE RJEŠAVANO O BILO KOJIM PRAVIMA, OBAVEZAMA ILI INTERESIMA KANTONALNOG TUŽILAŠTVA.

Iz obrazloženja:

„Dana 29.10.2015. godine tužilac je ovom sudu protiv akta bliže opisanog u uvodu rješenja podnio tužbu za pokretanje upravnog spora.

Prilikom prethodnog ispitivanja tužbe sud je zaključio da tužba nije dozvoljena.

Naime, iz sadržaja naprijed navedenog konačnog akta proizilazi da je tim aktom Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice odbilo dva zahtjeva podnosioca tužbe u ovom upravnom sporu, i to: 1. zahtjev za zaštitu zakonitosti koji je podnesen protiv rješenja Službe za finansije, preduzetništvo i lokalni ekonomski razvoj Opštine K. broj 03-23-1579/14, od 17.12.2014. godine, i 2. zahtjev za ukidanje istog rješenja po pravu nadzora.

Dalje slijedi da pomenutim rješenjem Službe za finansije, preduzetništvo i lokalni ekonomski razvoj Opštine K., povodom kojeg su podnesena oba navedena zahtjeva, nije rješavano o bilo kojim pravima, obavezama ili interesima Kantonalnog tužilaštva, nego o obavezi Javnog preduzeća „E. BiH“ Sarajevo da plati komunalnu naknadu za 2014. godinu.

Međutim, odredbama člana 2. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“ br. 9/05), propisano je da pravo pokretanja upravnog spora ima samo pojedinac ili pravno lice ako smatra da mu je upravnim aktom povrijeđeno neko pravo ili neposredni lični interes zasnovan na zakonu, kao i drugi subjekti bliže određeni tim odredbama (pravobranilac, ombudsmen i drugi), ali među subjektima koji imaju pravo na pokretanje upravnog spora nije navedeno Kantonalno ili bilo koje tužilaštvo, zbog čega je sud zaključio da Kantonalno tužilaštvo po tim odredbama nema aktivnu legitimaciju za pokretanje upravnog spora u ovoj upravnoj stvari.

S tim u vezi, sud posebno napominje da je i prema odredbama člana 2. ranijeg Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/98 i 8/00), kao i prema odredbama zakona o upravnim sporovima i drugih propisa o upravnim sporovima koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu tog ranijeg zakona, pravo na pokretanje upravnog spora pripadalo i javnom tužiocu, ali da je to pravo i tada bilo ograničeno samo na one slučajeve kada je upravnim aktom povrijeđen zakon u korist pravnog lica ili građanina.

Pomenutim odredbama člana 2. aktuelnog Zakona o upravnim sporovima i ovo ograničeno pravo tužilaštva javnog tužioca na pokretanje upravnog spora je izostavljeno, što po shvatanju ovog suda izražava volju zakonodavca da se tužilaštvima oduzme i ono ranije (ograničeno) pravo na podnošenje tužbe za pokretanje upravnog spora.

S obzirom da u konkretnom slučaju upravnim aktom povodom kojeg su podnesena oba zahtjeva zakon ni po navodima tužbe nije povrijeđen u korist pravnog lica ili građanina, nego na štetu naprijed navedenog javnog preduzeća, sud smatra da tužilaštvo ne bi bilo legitimisano za podnošenje predmetne tužbe čak i u slučaju kada bi se primjenile odredbe ranijeg federalnog Zakona o upravnim sporovima, ili zakona iz bivše SFRJ, koji su se primjenjivali do donošenja tog Zakona.

Stoga sud smatra da u konkretnom slučaju aktivnu legitimaciju za pokretanje upravnog spora protiv predmetnog konačnog akta može imati samo naprijed pomenuto javno preduzeće (kao pravno lice o čijim pravima i obavezama se odlučivalo u upravnom postupku u kome je doneseno rješenje povodom kojeg su podnesena oba zahtjeva), te, eventualno, i nadležni pravobranilac (po odredbama člana 2. stav 3. važećeg Zakona o upravnim sporovima, ukoliko je konačnim aktom povrijeđen zakon na štetu društveno-političke zajednice koja upravlja navedenim javnim preduzećem).“

(Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 014521 15 U, od 04.11.2015. godine)